

**10-МАВЗУ: ҚИШЛОҚ
ХЎЖАЛИГИДА ИШЛАБ
ЧИҚАРИШНИНГ ИҚТИСОДИЙ
САМАРАДОРЛИГИ ВА УНИ
ОШИРИШ ЙЎЛЛАРИ.**

- 1. Иқтисодий самарадорлик тушунчаси.**
- 2. Ишлаб чиқаришнинг иқтисодий самарадорлиги кўрсаткичлари.**
- 3. Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг рентабеллиги ва фойда меъёри.**
- 4. Ишлаб чиқаришнинг иқтисодий самарадорлигини ошириш йўллари.**

- Ишлаб чиқаришнинг иқтисодий самарадорлиги иқтисодий самаранинг (натижанинг) ресурсларга(харажатларга) нисбати ёки аксинча усул билан аниқланади:

$$\begin{array}{cc}
 C(n) & P(x) \\
 IS = \frac{\quad}{\quad} ; & \frac{\quad}{\quad} \\
 P(x) & C(n)
 \end{array}$$

Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш
самарадорлигини ошириш омиллари :

I.Ресурслар ва харажатлар бўйича:

- Меҳнат сиғими;
- Ер сиғими;
- Фонд сиғими;
- Материал сиғими.

II.Вужудга келишининг асосий йўналишлари:

- Технология;
- Ихтисослаштириш ва концентрация;
- Меҳнатни ташкил қилиш ва меҳнат ҳақи;
- ФТТ ва илғор тажриба;
- Хўжалик ҳисоби ва ижара.

III.Хўжалик юритиш даражаси бўйича:

- Халқ хўжалиги;
- Тармоқ;
- Ички хўжалик.

Самарадорликни энг муҳим қиймат кўрсаткичлари қуйидагилар ҳисобланади:

ЯМ

$$1. C = \frac{\text{ЯМ}}{ИХ+Е*АФ}$$

Бу ерда: С- самарадорлик;

ЯМ- ялпи маҳсулот;

ИХ-ишлаб чиқариш харажатлари;

Е-0,15 асосий фондлар иқтисодий самарадорлигининг меъёрий коэффициенти;

АФ-асосий фондлар.

ЯД

$$C = \frac{\text{ЯД}}{ИХ+Е*АФ}$$

СД

$$C = \frac{\text{СД}}{ИХ+Е*АФ}$$

Ф

$$C = \frac{\text{Ф}}{ИХ+Е*АФ}$$

Меҳнат унумдорлиги:

ЯМ

1. $C = \frac{\text{-----}}{\text{МС ёки ХС}}$

МС ёки ХС

МС-меҳнат сиғими; ХС-ходимлар сони.

Ишлаб чиқариш ресурсларидан фойдаланиш самарадорлиги бўйича қуйидаги кўрсаткичлар аниқланади:

$$C = \frac{\text{ЯД}}{\text{ЭкМай}} ; C = \frac{\text{СД}}{\text{ЭкМай}} ; C = \frac{\text{Ф}}{\text{ЭкМай}} ; C = \frac{\text{ЯМ}}{\text{ЭкМай}} ;$$

Фондлардан фойдаланиш самарадорлиги

$$ФК = \frac{\text{ЯМ}}{\text{АФ}}$$

$$ФС = \frac{\text{АФ}}{\text{ЯМ}}$$